

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на Шахесер Гюнеш на тема:

“ВЛИЯНИЕ НА СРЕДСТВАТА НА АДАПТИРАНАТА ФИЗИЧЕСКА АКТИВНОСТ ВЪРХУ ФИЗИЧЕСКАТА ДЕЕСПОСОБНОСТ НА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ НУЖДИ ”

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по докторска програма “Теория и методология на спортната наука” в професионално направление 7.6 „Спорт”

Данни за докторанта

Шахесер Гюнеш е родена през 1968 г. в Турция, завършва Университет за физическо възпитание и спорт „Докуз Ейлюл“ в гр. Измир. През 2014г. завършва магистърската програма „АФАС“ на НСА „Васил Левски“. От 1998 г. до момента е преподавател в Университет за физическо възпитание и спорт „Аднан Мендерес“, гр. Айдын. Притежава необходимата компютърна грамотност, владее писмено и говоримо английски език.

Данни за докторантурата

Шахесер Гюнеш е била докторант в редовна форма на обучение към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал” при НСА „Васил Левски“. Отчислена е с право на защита със ЗП809/17.05.2019 г. Не са установени процедурни нарушения или пропуски по докторантурата.

Данни за дисертацията, автореферата и публикациите

Проблемът за влиянието на средствата на адаптираната физическа активност върху физическата дееспособност на деца със специални нужди към днешна дата е много е актуален и дисертабилен. Изборът на темата е интересен, с потенциал за широко приложение в спортно-педагогическата практика при работата с деца със специални нужди. Подобна тема предоставя възможност на докторанта да дискутира, проучва и анализира нивото на физическа дееспособност и телесния

състав при хората със специфични потребности след прилагането на тренировъчни методики.

Дисертационният труд е в обем от 161 страници и е структуриран според изискванията за такъв вид научни разработки. Съдържа въведение, постановка на проблема, цел, задачи, методика и организация на изследването, анализ на резултатите, изводи и препоръки, литература и приложения. Библиографската справка обхваща 132 литературни източника, от които 92 на български език, 38 на латиница и един интернет сайт. Дисертацията е написана на добър език и стил, онагледена е с 9 таблици и 70 фигури, които демонстрират отлични умения от автора при работата със съвременни технически средства.

На въведението са отделени пет страници, в които авторът много умело разисква термините: „човек с увреждане“ и „човек в неравностойно положение“.

В първа глава „Постановка на проблема“ авторът разглежда подробно наличните литературни източници, свързани с темата, като много ясно и изчерпателно е представена характеристиката на интелектуалните увреждания, изброени са водещите критерии за класификация на лицата с интелектуални затруднения, много професионално е разгледано влиянието на физическите активности и адаптираните спортове върху развитието на децата с ментални увреждания. Разгледани са учебните програми и адаптирани методики за работа при децата с умствени дефицити.

На базата на направеното проучване на специализираната литература по изследвания проблем е изведена **работната хипотеза** на изследването.

Глава втора има класическа структура за подобен вид разработки. Целта е ясно формулирана, изведените пет задачи насочват изследователската работа в посока, отговаряща коректно на темата на дисертационния труд. Ясно и прецизно е описано продължителността на изследването, формирани са две групи (експериментална и контролна група) с еднакъв брой участници 19. Използваните методи са добре подбрани, което е предпоставка за изчерпателно разглеждане и изследване на поставения научен проблем, и постигането на целта. За оценяване на

физическата дееспособност е приложена тестова батерия с подробно описани 10 показателя. За нуждите на изследването е приложена експериментална методика (*Адаптирана програма*) за развиване на физическата дееспособност и специфичните умения на децата с интелектуални затруднения със средствата на подвижните игри и адаптираната физическа активност и спорт.

Използван е съвременен математико-статистически инструментариум, включващ: вариационен анализ, сравнителен анализ чрез t- критерия на Стюдън за независими извадки, факторен анализ, метод на индексите и метод на сигмалните отклонения.

Глава трета е с най-голям обем от 52 страници. Последователно и професионално са разгледани и анализирани данните на изследваните лица, свързани с нивото на физическото им развитие и физическата им дееспособност. Логично и последователно са анализирани резултатите от събраните и обработени данни от двете изследвания, снети в реални условия. Анализът на резултатите е извършен в идентична последователност за всички изследвани параметри. Изчерпателно е интерпретирана статистическата информация относно вътрегруповите и междугруповите различия в изследваните променливи. Изведена е факторна структура на физическото развитие и физическата дееспособност и е разработена 30-бална нормативна база за контрол и оценка на физическото развитие и физическата дееспособност на децата с ментални увреждания от Република Турция. Теоретичните заключения са подкрепени и перфектно онагледени от графично представяне на изследваните параметри.

Изводите и препоръките в края на труда са добре формулирани и обективно произтичат от проведените проучвания.

Авторефератът резюмира съдържанието на дисертационния труд, в него са залегнали всички глави от дисертацията и по коректен начин представя основните изследователски резултати. Съдържа изводи, препоръки и приноси за спортнопедагогическата практика. Предоставя списък с научните публикации по проблематиката на дисертационния труд.

Представени са 3 публикации, което отговаря на националните изисквания и 3 участия в научни форуми у нас и в чужбина.

Научни приноси

В представения дисертационен труд се съдържат следните по-важни приносни моменти с научен и практико-приложен характер:

- ✓ Разработена е специализирана методика за подобряване на физическото развитие и физическата дееспособност на деца с ментални дефицити със средствата на адаптираната физическа активност и подвижните игри.
- ✓ Организиран и коректно е проведен спортно-педагогически експеримент, доказващ ефективността на апробираната в практиката адаптирана методика.
- ✓ Разкрита е факторната структура и са изведени основните фактори на физическата дееспособност на 14-18-годишни деца с ментални увреждания от Република Турция.
- ✓ Разработена е нормативна база за контрол и оптимизиране на физическата дееспособност на деца с ментални увреждания от Република Турция.

Заклучение

Въз основа на изложеното и предвид актуалността на третираната проблематика с убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Шахесер Гюнеш образователната и научна степен “Доктор” по докторска програма “Теория и методология на спортната наука” в професионално направление 7.6 „Спорт”.

30.12.2021 г.

Дал становище

Доц. Мариана Борукова, д-р